

Lolland Kommune
Mælkebøtten

Mælkebøttens læreplan

Rapporten er hentet: 12-05-2022

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
1.1	Læsevejledning	3
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	5
2	DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2018	7
2.1	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	7
2.2	Børnesyn og børneperspektiver	12
2.3	Børns leg	13
2.4	Det brede læringsyn	14
2.5	Samspil og relationer	16
2.6	Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne	17
2.7	Evaluerende pædagogisk praksis	18
2.8	Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse	19
2.9	Sammenhængende overgange	20
3	ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	22
3.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	22
3.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	23
4	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	24
4.1	Alsidig personlig udvikling	24
4.2	Social udvikling	25
4.3	Kommunikation og sprog	27
4.4	Krop, sanser og bevægelse	29
4.5	Natur, udeliv og science	30
4.6	Kultur, æstetik og fællesskab	32
5	UDVIKLINGSPLANER	34

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling. Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016. Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

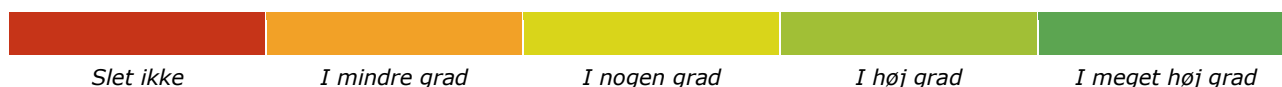
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

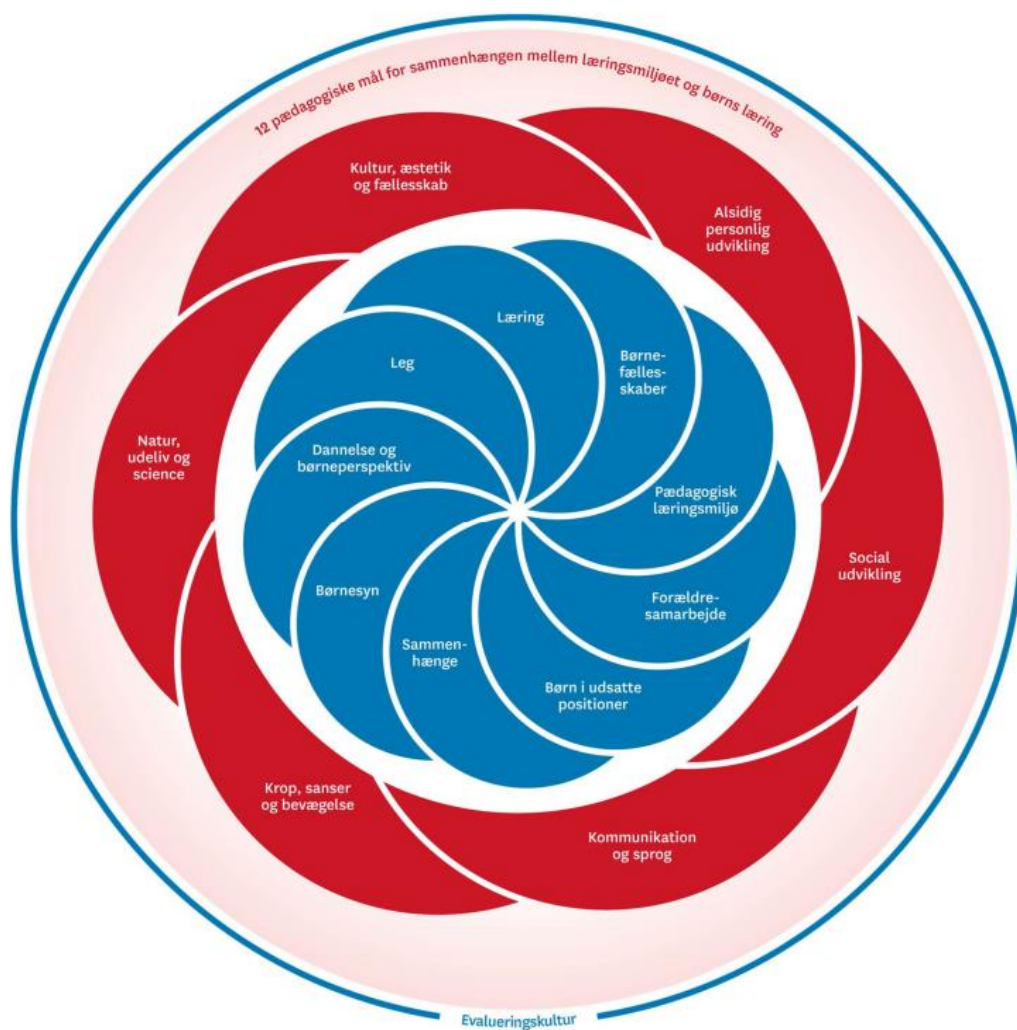
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Vi har hjemme i en gammel bygning, som tidligere har været opdelt i 2 børnehaver, men som er blevet samlet. Vi er normeret til 99 børnehavebørn og 21 vuggestuebørn. Vi består af 2 vuggestuegrupper og 4 børnehavegrupper. Vi er fordelt på 2 plan, hvor 2 af børnehavegrupperne er på 1.salen.

Vi står overfor en meget spændende proces, hvor der skal bygges en ny institution til os, da den nuværende Mælkebøtte er nedslidt. Den nye bygning skal bygges tæt på vores nuværende placering og vi glæder os til at indrette os i de nye rammer.

Vi er placeret ca. 2 km fra banegården, tæt på folkeparken Svinglen, biblioteket og de to kommunale folkeskoler, Byskolen og Stormarksskolen, som vi har et tæt samarbejde med.

Vi har 4 legepladser;

"Skibet" hvorpå det er muligt at køre på mooncars, gynges, klatre, spille på boldbane m.m

"Grunden" hvor der er en masse skov og natur areal.

"Dækkerne", en mindre legeplads, der indeholder et udendørs skur, der er indrettet til og er en del af det udendørs læringsmiljø.

"Vuggestuelegepladsen", der er indrettet med klatretårn, sandkasse, mulighed for ophæng af gynges og et lille krat, som kan forvandles til urskov.

Vi er 23 fastansatte.

Vores børn er i alderen fra 0-6 år

I Mælkebøtten rummer vi børn fra hele Nakskov og omegn.

Vi er i Mælkebøtten certificeret sangglad institution

Vi er med i dette projekt da sang og musik som naturlige udtryksformer skaber glæde, energi og fællesskab for alle børn og knytter bånd mellem børn og voksne.

At synge sammen åbner for oplevelser, refleksion, samhørighed og kulturel forståelse, ligesom det er med til at understøtte alle 6 læreplanstemaer.

Vi arbejder ud fra Lolland kommunes fire værdigrundlag; kompetence, tillid, åbenhed og fairness.

Dagtilbud i Lolland kommune arbejder med KIDS som er en metode for at sikre pædagogisk kvalitet i dagtilbuddene.

Den styrkede pædagogiske læreplan med det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer, skal være det grundlæggende for Mælkebøttens læringsmiljø.

Vi arbejder ud fra den anerkendende tilgang og de gode relationer.

De 8 samspilstemaer:

1. Vis glæde for barnet
2. Se barnets initiativ – juster dig
3. Inviter til samtale – lyt og svar
4. Giv barnet anerkendelse
5. Fang barnets opmærksomhed
6. Fasthold barnets opmærksomhed – vis følelser og entusiasme
7. Forbind barnets oplevelse – uddyb og forklar
8. Fortæl barnet, hvad det må og skal. Trin for trin

Denne metode anvender vi både gennem de gode relationer, i vores inklusion og læringsmiljøer, samt i personale- og forældresamarbejdet.

Vores nærmeste samarbejdspartnere:

Tale- og hørekonsulent kommer i institutionen hvor de rådgiver og deltager i tværfaglige møder, ligesom de underviser særligt sprogudfordrede børn. Derudover har vi et samarbejde med sprogbasen, hvis det vurderes, at barnet vil have udbytte af dette.

Specialpædagog tilknyttet institutionen fungerer som sparringspartner til personalet i forhold til læringsmiljøer.

Psykolog kommer i huset til vejledning af personalet, ligesom han/hun observerer, tester og udreder børn med særlige behov.

Vi har 1 gang om måneden Åben Rådgivning med psykolog, Specialpædagog og Tale-hørekonsulent, hvor vi anonymt kan tage børn op, som vi er usikre på, hvordan vi skal afkode og handle på.

Vores socialfaglige konsulent kommer i institutionen til åben rådgivning en gang om måneden - han er også vores vejleder i Familiedialog og LØFT-metoden.

Motorisk konsulent kommer ved behov og giver konsulentbistand og deltager i tværfaglige møder.

Tosprogs-pædagogen kommer i institutionen, giver konsulentbistand og deltager i tværfaglige møder.

Konsulent i Pædagogisk massage kommer ved behov.

Vi følger Lolland Kommunes fordelingsnøgle, som tilsigter 75 % pædagoger og 25% medhjælpere.

Vi har 1 - 2 pædagogstuderende, og med jævne mellemrum har vi PAU elever. Dertil har vi 2 medarbejdere med praktikvejlederuddannelsen til at varetage vejledninger og sikre de studerendes indsatser og progression i deres faglige kompetencer.

Derudover har vi et skiftende antal medarbejdere ansat på særlige vilkår.

I Mælkebøtten sørger vi løbende for at videreudanne personalet på relevante kurser og uddannelser.

Vi har dermed uddannet:

5 Motorikassistenter.

2 Faglige fyrtårne

2 pædagoger er i gang med at uddanne sig til Sprogvejledere.

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2018

Evalueringeninstituttet (EVA) har udgivet Redskab til selvevaluering, som er et redskab der kommer omkring de tematikker, der er i det pædagogiske grundlag. På trods af en mindre divergens mellem navngivningen af tematikkerne i henholdsvis selvevalueringen fra 2018 og det pædagogiske grundlag fra Hovedpublikationen, er selvevalueringen et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

PÆDAGOGISK GRUNDLAG									
Dato	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	Børnesyn og børneperspektiv	Børns leg	Det brede læringssyn	Samspil og relationer	Børn i udsatte positioner	Evaluerende pædagogisk praksis	Forældresamarbejde	Sammenhængende overgange
07-02-2021	3,0	3,3	3,7	3,3	2,7	4,0	2,0	4,0	3,7

2.1 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad karakteriserer den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på, og får vi skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner? Hvad fungerer godt/dårligt?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på? Hvordan ved vi, om vores antagelser holder stik?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan matcher vores faglige kompetencer vores mål om at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø? Hvordan sikrer vi, at vi er fagligt godt klædt på?

Når vi kigger på vores læringsmiljø gennem hele dagen, ser vi noget fungerer godt, og andet mindre godt:

Fungerer godt: Vi skaber generelt gode muligheder for det fysiske børnemiljø. Det fungerer bl.a godt, når tingene er justerbare, f.eks når vi indtænker materialer, der kan benyttes målrettet, eller når vi benytter forskellige læringsmiljøer, som vi har til rådighed, ude og inde. Det er på den måde den voksne, der skal tilpasse barnets behov. Samtidig fordrer det, at den voksne skal vurdere og justere sig. Vi tager således afsæt i vejret eller andre uforudsete forhold. Ved at læringsmiljøet er justerbart, åbnes der samtidig for muligheden for at stilladsere, og følge barnets spor.

I den optimale planlægning, hvor alle medarbejdere er afstemt i forhold til opgaver, så er der fantastisk læringsmiljø i Mælkebøtten, hvor børnene trives og udvikler sig.

Når det fungerer mindre godt, kan det være på baggrund af følgende: Vi ønsker at blive stærkere i at evaluere og planlægge. Dette kræver at man får snakket om tingene på sin stue, at man får uddelegeret og evt. systematiseret tilstrækkeligt, så man mindsker omfanget af processerne for hver planlægning. I Mælkebøtten arbejder vi på at give hinanden plads, så alle får og skal tage ansvar til at tage initiativ. Der er behov for at strukturere stuemøder.

Vi har i forår 23 indsamlet data på vores fysiske læringsmiljøer på de enkelte stuer og bearbejdet i forhold til, hvordan vi kan prøve at justere efter børnenes behov og ønsker. Dette er gjort ved hjælp af simple afkrydsningsskemaer, som vi har fundet nemme og brugbare i dagligdagen.

Vi arbejder på at blive bedre til at inddrage hverdagens overgange og rutiner til det pædagogiske miljø. Blandt andet har vi i 2022 arbejdet på at rammesætte pædagogikken for hverdagens opbygning ved hjælp af et skema, hvor børn og voksnes mål bliver tydeliggjort og evalueret.

Det fungerer godt, når vi tydeliggør læringsmiljøerne. Barnet skal kunne aflæse områdets funktion og tema, så det inspireres til at udforske området. Legen udvides ud fra barnets alder og udvikling. Dette betyder, at vi som de voksne konstant skal aflæse, hvad det enkelte barn har brug for, samt en vurdering på hvad det er for en gruppe vi har pt.

Vi arbejder hele tiden på at skabe en tydelig og fast struktur, fordi det giver børnene den basale tryghed, det har brug for.

Vi bruger desuden det data som vi har til rådighed for at kvalificere vores tilbud. Det gør vi bl.a. ved at analysere vores dialoghjul på forskellig vis - stuevis, aldersopdelt eller andre måder, som vi finder relevant at undersøge. Når de er afdækket, så aftales der, hvilke tiltag (aktiviteter, materialer, læringsmiljøer el.a.), der skal forbedres i den kommende periode. Det samme gøres 1 gang årligt, når vi har lavet DCUM og analyseret dem.

Som Sangglads certificeret institution har vi stort fokus på at synge og skabe fællesskab ved hjælp af sang. Fællesskabet omkring sang skaber glæde hos alle børn og der er deltagelsesmuligheder for alle, da vi kan tilpasse sværhedsgrad, metoder og indhold efter aldersgruppe eller kompetencer. Her kan vi inkludere ALLE børn på trods af udfordringer. Vi inddrager og er bevidste om alle læreplanstemaer, når vi udvælger sange, som passer til tema/årstid/aktivitet el.a. Vi bruger sang i forskellige sammenhænge. Blandt andet har vi fast sangsamling minimum 2 gange om ugen på alle stuer. Derudover bruges det i overgange, ved rutinesituationer, til understøttelse af kravssituationer, til at samle børn eller andet. Alle steder hvor vi kan inddrage sangen bliver det gjort, da vi har erfaring for, at det samler børn og voksne i et fællesskab og at man skælder mindre ud.

I fagligt fyrtårnsgruppen er det besluttet, at vi arbejder med rutinepædagogikken ud fra skema om hverdagens opbygning, hvor vi tager alle elementer fra dagen og beskriver potentialer, mål for børn, udsatte børn og mål for voksne. Nogle af skemaerne kan ses herunder og de bliver jævnligt evalueret og justeret på personalemøder for alle personaler:

Hverdagens opbygning	Potentiale i forhold til læreplanstemaer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det prof. arbejde med det pæd. læringsmiljø
Aflevering	<p>Alsiddig Personlig Udvikling:</p> <p>Agere i skiftet mellem forskellige miljøer (hjemme og børnehave/vuggestue)</p> <p>Dannelse (hvordan agerer jeg i denne situation/hvad indbyder stemningen til)</p> <p>Empati/indlevelse i situation/følelse/stemning</p> <p>Kommunikation og Sprog:</p> <p>Turtagninger øves i mødet med barnet ved hjælp af spørgsmål</p> <p>Italesættelse af følelser</p>	<p>At blive set og mødt som den man er med de behov man har.</p> <p>Tryghed i afleveringen/modtagelsen</p> <p>At få sagt ordentligt "farvel" til forældre, så man sikrer en god overgang.</p> <p>En rolig start på dagen</p>	<p>At få aflæst og understøttet individuelle behov, så man bedre kan trives i skiftet.</p>	<p>Personalet sørger for en god, rolig stemning</p> <p>Skabe nogle gode og hyggelige små læringsmiljøer, der indbyder til stille lege i små grupper.</p> <p>Voksne møder barnet (og forældre) med smil, øjenkontakt og helst italesættelse af barnets navn.</p> <p>Den voksne aflæser barnets behov og vurderer, hvornår man tilbyder hjælp til afleveringen og vurderer, hvilken hjælp, der er behov for. Er det et skød at sidde på? Skal barnet afledes? Skal det vinke fra vinkevinduet?</p> <p>6.30-7.30 på Åbne/lukkestue</p> <p>Derefter fordeles børn på de tilstødende stuer, når morgenmaden er indtaget og man tager derefter imod ikke-spisende børn dér.]</p>

Hverdagens opbygning	Potentiale i forhold til læreplanstemaer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det prof. arbejde med det pæd. læringsmiljø
Mellemmad	<p>Samme som frokost</p> <p>Alsidig personlig udvikling: barnet i fokus ved uddeling</p> <p>Krop og bevægelse: Eks. Fra vuggestue: Håndtere tallerken, kop, kande – sidde på henholdsvis trip-trapstol m/bøjle – videre til uden bøjle til skammel.</p> <p>Sprog: sang = sproglig udvikling</p> <p>Kommunikation mellem børnene "Værsgod – tak" ved uddeling</p> <p>Social Udvikling: Eks. Fra børnehaven: Se de andre børn og lære deres navne ved uddeling af madpakker.</p> <p>Relationsdannelse</p> <p>Natur, udeliv og science: Mærke vægt - hælde lidt eller meget op i kopper – matematisk opmærksomhed</p>	<p>Dannelse</p> <p>Vente på tur/udskydelse af behov</p> <p>Være sammen om et fælles 3.</p> <p>Kommunikative kompetencer – øge turtagninger ved samtaler</p> <p>Udforske spørgeteknikker – spørge nysgerrigt ind til hinanden/den voksne</p> <p>Blive mæt og fylde energidepoter op til formiddagens aktiviteter</p>	<p>Små grupper ved bordene</p> <p>Sætte særlige mål for den enkelte (timetimer/kuglepude/"afskærmning"/)</p> <p>Særlig rolle/funktion, der styrker selvværd, kompetencer og relation.</p>	<p>Afdække, hvem der har brug for hvilke tiltag</p> <p>Synge madsang</p> <p>Lave struktur for uddeling og andre roller</p> <p>Gøre plads til børnenes ytringer/behov – huske turtagninger ved nysgerrige spørgsmål, så flere turtagninger opnås og børnene føler sig set/hørt.</p> <p>Mellemmad i børnehaven drikkes af kopper, da vi ellers aflærer børnenes kompetencer fra vuggestuen, hvor de lærer at hælde af kande, drikke af kop o.m.a. Børnene hjælper med at hente kopper, kander m.m. 1.sals stuerne har kurve, som børnene kan magte at bære op ad trapperne.</p>

Hverdagens opbygning	Potentiale i forhold til læreplanstemaer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det prof. arbejde med det pæd. læringsmiljø
Garderobe	<p>Alsidig Personlig Udvikling: Med- og selvbestemmelse "Jeg kan selv-følelse" giver selvværd</p> <p>Krop og Bevægelse</p> <p>Ting i børnehøjde Styr på sit rum Sansemæssig stimulation Holde balance ved sko af og på etc.</p> <p>Kommunikation og Sprog: Verbal guidning Udvidelse af ordforråd 5 turtagninger Samtaler barn-barn/barn-voksen Overgangssange</p> <p>Social Udvikling: Alle hjælpes ad/alle ser hinanden Bevidst påvirkning af dannelse af relationer Positive oplevelser ml. barn-voksne/barn-barn Vente på tur</p> <p>Natur/udeliv/Science: Vejret/årstid/påklædning Mærke varme/kulde</p>	<p>At få tøj af/på</p> <p>Selvhjulpenhed øges dag for dag</p> <p>En god og lærerig kravsituation</p>	<p>At få succesoplevelser i en kravsituation ved hjælp af få børn, god tid fra den voksne og TID – TID – TID</p>	<p>Skabe et roligt miljø, hvor der er mulighed for at udfordre børn i deres tempo ud fra deres udviklingszone. Dette gøres ved at lave små grupper i garderoben, så de voksne kan guide til selvhjulpenhed med færre børn. Samtidig slipper børnene for unødigt ventetid.</p> <p>Det kræver fordeling af de voksne, hvor aftaler om strukturen og de voksnes opgaver er på plads.</p> <p>Vurdering af "udsatte børn", hvorvidt de har gavn af at være først/sidst, hvor og med hvem de skal have garderobe osv.</p>

Hverdagens opbygning	Potentiale i forhold til læreplanstemaer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det prof. arbejde med det pæd. læringsmiljø
Frokost	<p>Alsidig Personlig udvikling:</p> <p>Med- /Selvbestemmelse over egen madpakke</p> <p>Kærlighed hjemmefra i madpakken</p> <p>Krop og Bevægelse:</p> <p>Give barnet mulighed for at videreudvikle sig fra aktuel udviklingstrin i forhold til sanser og motorisk formåen (eks. Øve at drikke af kop eller spise grød med fingrene, senere med ske osv.)</p> <p>Sidde på skammel ved bordet</p> <p>Sprog og Kommunikation:</p> <p>Stræbe efter 5 turtagninger <u>el flere</u>.</p> <p>Snak om bordet med alle børn i en hyggelig atmosfære</p> <p>Italesættelse af <u>ting, maden, adfærd, stemning m.m. på barnets niveau.</u></p> <p>Social udvikling:</p> <p>Være en del af et fællesskab</p>	<p>At blive mætte og fylde depoterne op med energi fra sund og nærende madpakker</p> <p>Få udbytte af en mindre gruppe i et større fællesskab med en voksen til rådighed, som udfordrer på de 6 læreplanstemaer efter behov, udviklingstrin og dagens/ugens/månedens emner</p>	<p>Føle sig som ligeværdig deltager i fællesskabet</p> <p>Opleve at blive anerkendt, støttet og guidet i forhold til de udfordringer barnet oplever er svære i denne situation</p> <p>Få tildelt "særlige" roller/funktioner, som positivt kan fremhæve barnet(eks. "skraldemand", uddeler af madpakker oprydningshjælper <u>el.a</u>).</p>	<p>Lave en tydelig, fast struktur omkring måltidet:</p> <p>Som udgangspunkt faste pladser ved alle måltider – justeres ud fra børnenes behov, ønsker m.m.</p> <p>De voksne har lavet en faglig vurdering af pladser ud fra alle børns behov.</p> <p>Eks. Sprogudfordrede børn sidder <u>overfor</u> en voksen så der kan sprogstimuleres med tydelig mimik, aflæsning, udpegning m.m.</p> <p>Eks. Motorisk urolige børn sidder ved siden af en voksen, så denne kan give trykmassage, en rolig hånd <u>el.a.</u> ved behov.</p> <p>Madsang synges</p> <p>Rolig, hyggelig atmosfære skabes ved voksnes adfærd og rammesætning.</p> <p>Børn hjælper til ved madpakker ud fra forudsætninger, alder og kompetencer, eks. Dække op, dele madpakker ud, agere "skraldemand" rydde op efter sig selv (hagesmæk i spand,</p>

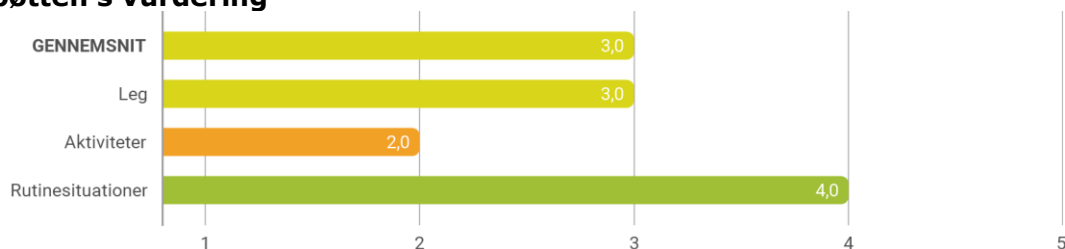
<p>Bevidst påvirkning af dannelse af relation/venskab</p> <p>Natur, udeliv/science:</p> <p>Sansestimuli</p> <p>Madens opreindelse – fra jord til bord etc.</p> <p>Mæthedsfornemmelse</p> <p>Kultur, æstetik og fællesskab:</p> <p>Hyggeligt samvær i rolige omgivelser</p> <p>Mad som kulturbærer – "hygge"</p> <p>Oprydningen = æstetik</p>			<p>madpakke i taske/køleskab)</p> <p>Enkelte børn hjælper til med afrydning, fejning, tørre borde af m.m.</p> <p>De voksne tager en snak med forældrene ved uhensigtsmæssige madpakker – aldrig med børnene eller henover hovedet på børnene.</p> <p>Kan vi indføre maddage igen???</p> <p>Mellemmad i børnehaven drikkes af kopper, da vi ellers aflærer børnenes kompetencer fra vuggestuen, hvor de lærer at hælde af kande, drikke af kop o.m.a. Børnene hjælper med at hente kopper, kander m.m. 1.sals stuerne har kurve, som børnene kan magte at bære op ad trapperne.</p>
--	--	--	--

Hverdagens opbygning	Potentiale i forhold til læreplanstemaer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det prof. arbejde med det pæd. læringsmiljø
Bleskift	<p>Alsidig personlig udvikling:</p> <p>Selvhjulpenhed</p> <p>Krop og bevægelse:</p> <p>Kravle op på puslebord, selv tage tøj på, løse ble osv.</p> <p>Kropskendskab -- kropsbevidsthed</p> <p>Sansning (lugt)</p> <p>Sprog:</p> <p>Synge vaske hænder sangen</p> <p>Samtale om bleskift, tøjet, samspillet</p> <p>Turtagning også med mindste børn</p> <p>Sætte ord på handlinger, ting m.m.</p> <p>Social Udvikling:</p> <p>Spejling -- små lærer af store</p> <p>Natur, uddelly og science:</p> <p>Hvad der kommer ind -- kommer ud igen</p> <p>×</p>	<p>Ren ble</p> <p>Opbygge personlig hygiejne</p> <p>Toiletrutine</p> <p>Selvhjulpenhed</p> <p>×</p>	<p>Respekt for blufærdighed</p> <p>Gøres fortrolig med toiletbesøg -- f.eks. nøjes med at kigge eller starte med at vaske hænder ved siden af toilettet</p> <p>Evt massage hud mod hud</p>	<p>Situation barn-voksen udnyttes til øjenkontakt, samtaler med turtagninger og gode berøringer/massage</p> <p>Den voksne rammesætter en rolig og behagelig atmosfære</p> <p>×</p>

2.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for følgende typer af situationer?*

2.1.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.2 Børnesyn og børneperspektiver

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser? Hvad gør vi for at indfange alle børns perspektiver? Er det de samme børn, vi altid får øje på?

- Hvordan arbejder vi regelmæssigt med børnenes feedback fx på personalemøder, som input til vores faglige dialog?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle det pædagogiske læringsmiljø? Hvilke nye indsigter nåede vi frem til? Hvad ændrede vi som resultat af vores indsigter?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør i dag?

I Mælkebøtten inddrager vi børnene i hverdagen på følgende måder:

- Vi er opmærksomme på, hvordan vi møder barnet, inddrager det ved at lytte og imødekomme dets initiativer.
- Børnene støttes i deres leg, den voksne udvider, guider og understøtter i forhandlingshåndtering.
- Vi bruger de 8 samspilstemaer som grundlæggende pædagogisk tilgang. f.eks: "Vis glæde for barnet", "følg barnets opmærksomhed", "guide barnet til hvad det må".
- Barnet mødes på det aktuelle udviklingstrin og udfordres passende til at erobre det næste udviklingstrin.
- Vi følger barnets spor, og justerer os i forhold til dette.
- Vi stiller os nysgerrige overfor barnets initiativ og undrer os sammen over intention med barnets adfærd og hensigt.
- Vi styrker barnets selvværd ved at give det medbestemmelse, f. eks. - ønsker til maddag, leg/ aktiviteter.
- Vi ser alle børn have kompetencer, disse skal highlightes og anerkendes.
- Vi værdisætter hverdagspraksis og rutiner.
- Vi som personale skaber den nødvendige struktur og ro for den pågældende børnegruppe.
- Vi øver os på at stille hinanden reflekterende spørgsmål som: " hvorvidt er det barnet der skal passe til konteksten, eller konteksten der skal passe til barnet?"
- Vi stiller os til rådighed og reflekterer over vores egen praksis.

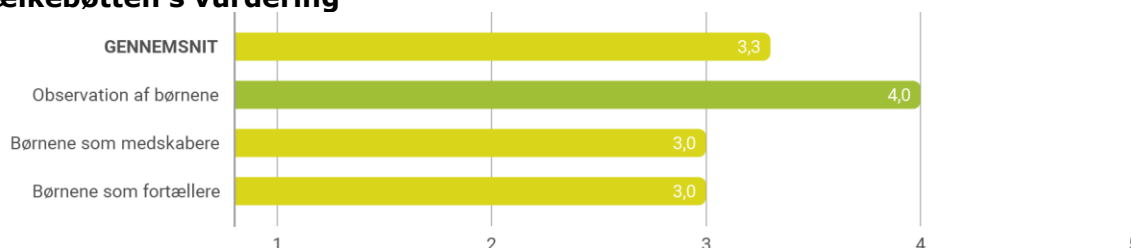
Gennem vores børnesyn skal det skinne igennem, at alle børn har lige vilkår og muligheder.

1 gang årligt laver vi DCUM for at høre børnenes perspektiv på deres hverdage i børnehaven. I 2022 har vi besluttet at lave en fysisk udgave af DCUM, hvor vi spørger de 4-årige om deres mening om forskellige ting. Disse svar analyseres og arbejdes videre med for at give os en større forståelse af børnenes oplevelser, behov og ønsker. Dette skulle gerne give børn en oplevelse af at blive hørt og give os en mulighed for at kvalificere læringsmiljøerne. I 2023 laver vi så igen DCUM på samme børn for at se, hvorvidt vores tiltag har haft en effekt.

2.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse forskellige tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?*

2.2.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.3 Børns leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan giver vores pædagogiske læringsmiljø børnene mulighed for at bruge deres fantasi og lege?
- Hvad gør vi for at arbejde med børnenes forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan arbejder vi med at understøtte, at alle børn har mulighed for at være med i legen? Er der børn, som vi oplever, står uden for legen, og hvad gør vi ved det?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

I Mælkebøtten fylder legen meget af vores hverdag i form af; 1. Den frie leg, 2. Den strukturerede leg, 3. Den semistrukturerede leg.

Den voksne positionerer sig i forhold til legen og vurderer behovet for at **gå foran, bagved** eller **ved siden af**

I den børneinitierede, frie leg, støtter den voksne op om legen, følger barnets initiativ og inviterer til dialog og kommunikation.

I den vokseninitierede, strukturerede leg, sætter den voksne legeleder fokus på: - at bidrage til ny læring - at inddrage nogle børn i legen.

Legetøjet/rekvisitterne er retningsættende for fantasien. F.eks. arbejdes der på at bruge legemanuskripter til at udfordre legekompetencerne hos børnene. (Sørøverkuffert til skibet på legepladsen, etc.)

Læringsmiljøerne skal bære præg af at kunne indeholde såvel rolige og hengivne legestemninger, legestemning, hvor børnene oplever flow og legestemning, hvor der kan opstå en euforisk tilstand.

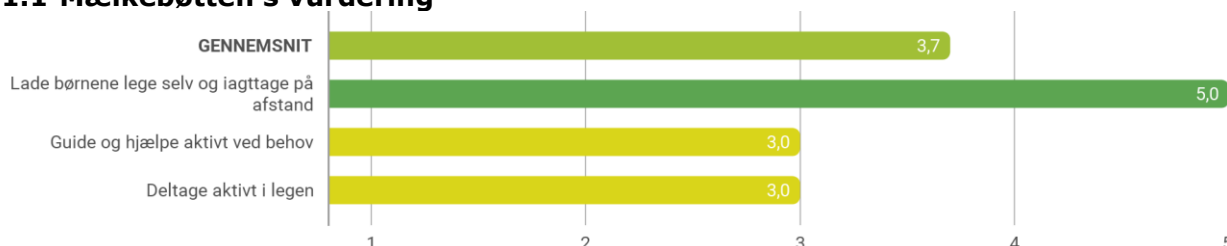
Vi oplever følgende forskel i forhold til børnegrupperne; Børnehavebørns nysgerrighed motiveres ofte ved forandringer- vuggestuebørn har brug for struktur og genkendelighed.

Som voksne ønsker vi at skabe en kultur, hvor vi kan være nysgerrige sammen med børnene. Legen kan fokusere på fællesskab.

2.3.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad indtager vi disse forskellige roller for at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?*

2.3.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.4 Det brede læringssyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- På hvilke måder har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen (leg, børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter og rutiner)?
- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring? Hvordan kan vi følge og støtte barnets undren og nysgerrighed? Hvordan udfordrer og støtter vi børnene i at få nye ideer og erfaringer med vedholdenhed og gåpåmod?
- Oplever vi, at det er alle børn, der viser deres undren og nysgerrighed ved fx at stille spørgsmål e.l.? Hvad tænker vi om, og hvad gør vi for, de børn, der sjældent giver udtryk for deres undren og nysgerrighed?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkes med det pædagogiske læringsmiljø i forhold til, hvad børnene får ud af det? Hvordan sikrer vi, at vi kommer hele vejen rundt i forhold til de seks læreplanstemaer?

Tid er en vigtig faktor for læring. Barnet skal have tid til at tage indtryk ind, uden konstante afbrydelser. Den voksne har en vigtig rolle, uanset om det handler om at være i en aktivitet med barnet, eller det handler om rutineprægede situationer til planlagte aktiviteter.

Den voksne viser vejen, har en guidende rolle, barnet spejler sig i det, den voksne gør. Der prioriteres tid til fordybelse og ro til nærvær.

Vi giver tid til fælles refleksion og prioriterer, at barnet prøver, f.eks hvis barnet står overfor en ny udfordring.

Vi sætter rammer og skaber inspirerende læringsmiljøer, der skal motivere barnet for at udforske nye ting på nye måder.

Vi er bevidste om det gensidige udbytte, børnene kan få, når de små lærer af de store. Dette benytter den voksne i sin tilrettelæggelse, hvor det giver mening.

Vi bestræber os på at skabe en ligeværdig bro mellem forældrene/hjemmet og institutionen, med intensionen om at tydeliggøre, at de enkelte børns trivsel og udvikling er en fælles opgave for forældrene og fagpersonalet. Dette bruger vi LØFT-metoden til at underbygge, ligesom Familiedialog er vores fælles dokumentations- og kommunikationsredskab.

Vi dokumenterer via AULA, aktivitetsplaner, fotos fra aktiviteter, ligesom vi samtaler med børn og forældre om, hvad der har været arbejdet med i institutionen.

Vi justerer os i forhold til barnet. Vi kigger på, hvordan barnet har det og hvilke nuværende læringspotentialer der er for barnet i den pågældende periode.

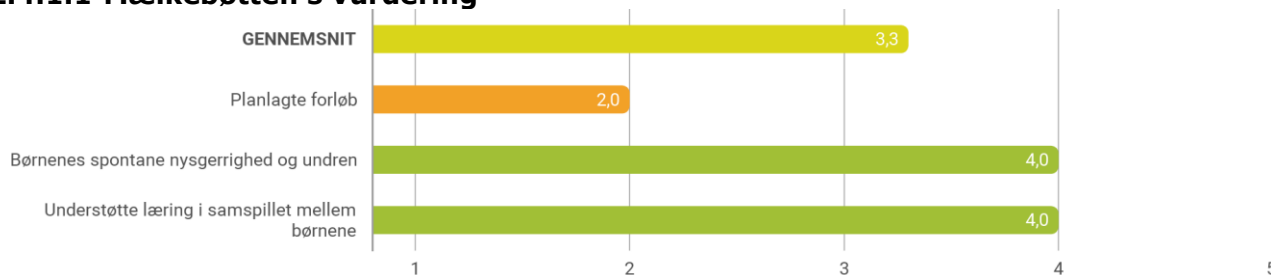
Vi giver plads til, at det er ok at fejle,- intet er perfekt. Dette er både et læringssyn vi har for personalets vedkommende og for børnene. Vi skaber fælles læring,- lærer med børnene og bliver modige sammen.

Vi skaber trykthed og trivsel for børnene, hvilket er grundlæggende for læring.

2.4.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad har vi fokus på hver af disse tilgange, når vi arbejder med brede læringsprocesser? Arbejde med/ud fra...*

2.4.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.5 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybde sammen? Hvad skal der til, for at nærvær og fordybelse opstår? Hvad kan vi gøre for at få mere ud af det?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov? Hvad kendetegner de situationer, og hvad kan vi gøre anderledes for at ændre på dem?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer? Hvad oplever vi, er en god kommunikation mellem os og børnene? Har vi fokus på at spørge ind til børnenes oplevelse med åbne spørgsmål som: 'Kan du fortælle mig, hvad der skete?', 'Hvordan kan vi løse det sammen?', 'Hvilke andre ideer kan du komme i tanke om?'
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Samspil og relationer er en af vores kerneopgaver i vores praksis, derfor lægger vi høj vægt på, at vi lykkes med det. For at skabe samspil og relationer er tid til fordybelse afgørende. Vi er ved at udarbejde strategier for, hvordan vi i praksis kan skabe positionering af medarbejderne, så vi kan fordybe os med de børn vi er i samspil med.

Vi arbejder med at opdele gruppen f.eks ved at en voksen står som den "praktiske", så de øvrige voksne kan koncentrere sig om at fordybe sig med børnene delt op i grupper. En anden model er at fordele børnene mellem de voksne, enten aldersopdelt eller fordelt ud fra interesser, venskaber eller andet. I forbindelse med relationer børn og voksne imellem, er det hos os legalt at barnet har en favorit voksen. En voksen barnet måske er mere tryk ved. Her tilrettelægger personalet samarbejdet så hensigtsmæssigt som muligt, hvor det giver mening.

For at skabe de rette betingelser for børnene, skal der være tid og ro, ligesom det kræver organisering og fysisk positionering på stuen. Det er vores mål at opnå mere af dette, ligesom vi vil fokusere på planlægning og arbejde i mindre grupper. F.eks: en mindre gruppe, der fordyber sig med at spille "vildkat", eller for vuggestuens vedkommende, være i en mindre gruppe, når barnet skal have overtøj på. Vi ønsker at inddrage både de planlagte aktiviteter samt rutinesituationerne med denne rammesætning.

Samtidig ser vi behov for at arbejde på en kultur, hvor man ikke kommer rundt og afbryder/forstyrrer på stuerne, hvis man f.eks skal give beskeder eller andet.

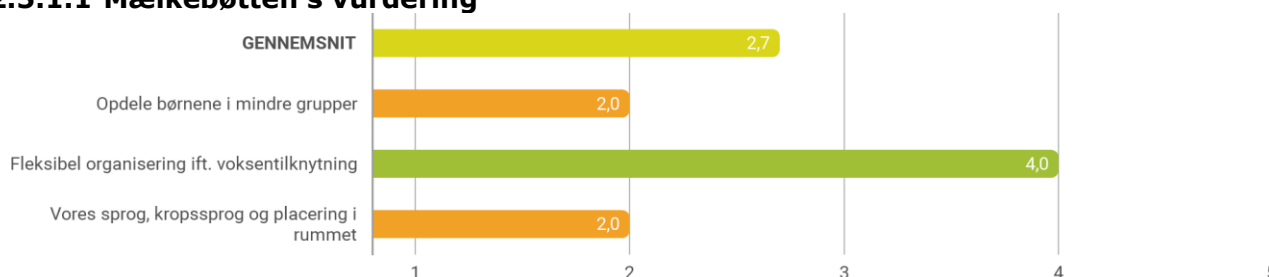
Når vi kommunikerer, er vi bevidste om at spørge med åbne spørgsmål: "Jeg kan se du er ked af det, hvorfor er du det?", dette åbner for dialog, samspil og forståelse om et fælles tredje.

Vi arbejder i børnehaven med FRI FOR MOBBERI, som giver børnene en forståelse for hinandens forskelligheder og lærer dem, hvordan man respekterer, hjælper og udviser empati for hinanden. Dette arbejdes der med i hele børnehaven, men også som overgangsmateriale med begge de kommunale folkeskoler i byen, så vi sikrer genkendelighed og fælles sprog i overgangen til skolerne.

2.5.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad har vi fokus på disse tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?*

2.5.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.6 Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilken pædagogisk tilgang arbejder vi ud fra for at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab? Hvordan er der forskel på vores praksis i forhold til forskellige aldersgrupper?
- Hvordan vurderer vi alle børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer? Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge og have gode relationer?
- I hvilket omfang har vi faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske læringsmiljø? Hvordan sikrer vi, at vi også har blik for og inddrager de børn, der fx ikke selv henvender sig og ikke deltager aktivt i lege og aktiviteter?
- Når vi ser på vores praksis den seneste måned, hvornår er det så lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i fællesskabet? I hvilke situationer lykkedes det ikke - og hvorfor?

I Mælkebøtten har vi fokus på børn i udsatte situationer og positioner. Første trin til dette er at definere, hvad det vil sige at være i en udsat position. At være i en udsat position kan være, hvis man lige er startet i dagtilbudet, hvis der er sket store forandringer i hjemmet eller barnet har trivselsmæssige eller funktionsmæssige problemstillinger med sig.

Alt efter hvilken karakter situationen har for barnet, sætter vi ind med følgende:

Vi kan inddrage forældrene i forhold til at etablere legeaftaler mellem børn, hvis der skal fokus på etablering af børnefællesskaber.

Vi ser det vigtigt at tage hensyn til barnets perspektiv og initiativ.

For at styrke børnefællesskaberne lærer vi børnene, at man grundlæggende skal acceptere alle, men man behøver ikke nødvendigvis at kunne lege med alle.

Gennem dannelse har vi fokus på at se det enkelte barn i fællesskabet. Vi lærer børnene at tage hensyn. Alle er lige vigtige. Man skal hjælpe hinanden. Der skal være plads til forskellighed. Ordentlighed, at tale pænt til hinanden, at vise empati.

Barnet støttes i overgange; når barnet skifter aktivitet, eller skal skifte fra leg til spisning.

I Mælkebøtten har udelivet styrket børnefællesskaberne. De brede fysiske rammer med højt til loftet og plads til fysisk udfoldelse, får naturligt børnene til at være mere rummelige. Der er plads til at være forskellige og samtidig lige, plads til udfoldelse og samtidig fordybelse.

Hvilken rolle er så nødvendig at indtage for den voksne? Den voksne skal have fokus på sin positionering, stille sig til rådighed og have øget fokus på nærvær og guidning af barnet i udsatte positioner.

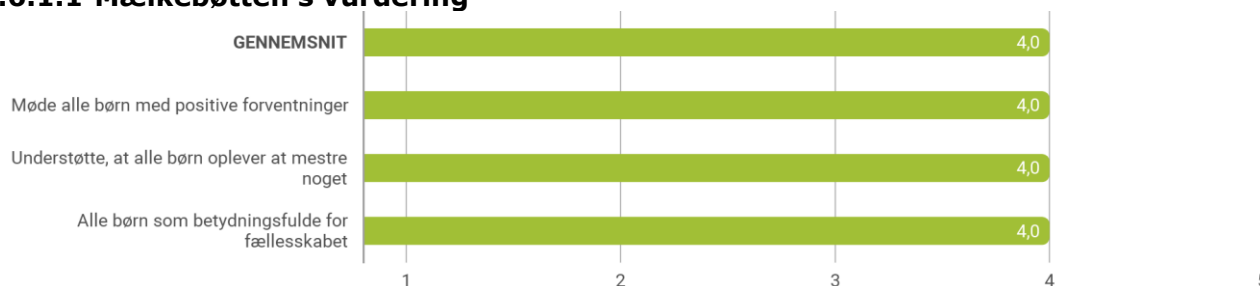
Vi vurderer børnenes trivsel og udsathed ved hjælp af Børnelinealen og alt efter, hvor alvorlig bekymringen er, så starter vi i samråd med familien en Familiedialog og inddrager relevante samarbejdspartnere, så vi kan hjælpe så tidligt som muligt. Vi arbejder med forældrene efter klare mål og bruger LØFT-metoden som redskab til at øge trivsel og udvikling for barnet. Hvis Børnelinealen viser, at

bekymringen er af tilpas alvorlig grad, så underretter vi og en sagsbehandler overtager ansvaret for den videre handleplan.

2.6.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?*

2.6.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.7 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan undersøger og evaluerer vi de pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Har vi fastsat et fokus eller formål med vores løbende evaluering af pædagogiske læringsmiljø? Hvor står vi stærkt/svagt? Hvordan oplever vi, at vi fagligt set er klædt på til at evaluere og undersøge?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk? Hvordan definerer vi "systematisk"?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for blot aktiviteterne eller blot på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering, til at justere vores pædagogiske læringsmiljø? Hvornår har en konkret evaluering senest givet ny indsigt i børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse, der har ført til ændring i vores praksis?

I Mælkebøtten skal der opstartes en ny systematisk evalueringskultur, der skal sikre genereringen fra dataindsamling til evaluering på mål gennem praksis. Dette påtænkes på følgende måde:

Dataindsamling:

Dialoghjul. Der udfyldes læringshjul på hvert barn to gange årligt. Dataindsamlingen hentes stuevis eller ud fra grupper, man ønsker at sætte fokus på. Herefter analyseres de og man evaluerer ud fra den indsats man har iværksat gennem det seneste halve år for at kunne iværksætte nye indsatser.

Sprogvurderingerne (2,10 til 3,4 år) og sprogtrappen (2 år) ligger ligeledes til grund for en dataindsamling, der kan lede en hen til at lave indsatser på enkelt børn eller grupper.

DCUMs trivselssamtaler kan vise kvantitative målinger på gruppens eller institutionens trivsel. Ud fra dette kan man tilpasse sit fysiske og psykiske læringsmiljø. I 2022 har vi valgt at lave en fysisk måling med børnene for at kunne afdække det enkelte barns perspektiver. Vi samler derefter data på alle besvarelser for at se mønstre eller indsatser, hvor vi har behov for justeringer.

KIDS tilsyn munder ud i bedømmelse og anbefalinger til institutionen på 3 områder: Fysiske Omgivelser, Relationer og Leg og Aktiviteter. Anbefalingerne vil indgå i Mælkebøttens fremtidige måde at arbejde med emnerne på sammen med Fagligt Fyrtårnsgruppen og den øvrige personalegruppe.

Øvrige. Daglige observationer og bevægelser ligger ligeledes til grund for en evalueringspraksis. F.eks Coronasituationen, der har bragt vilkår med sig, der betød at alle i institutionen i måneder har tilbragt hele åbningstiden udenfor. Dette har betydet, at medarbejderne har været mere fordybet i de nye aktiviteter, kreativiteten er højnet, børnene er blevet mere fantasifulde i deres leg, børnene viser større rummelighed, der er mindre støj.

Hverdags- og rutineaktiviteter bearbejdes og kvalificeres på Personalemøder i forår 2022 ud fra skema om hverdagens opbygning, hvor der sættes mål for børn og voksnes udvikling i forhold til alle dagens elementer. Disse skemaer evalueres i efteråret 2022 for at vi kan justere indsatsen på de forskellige delelementer.

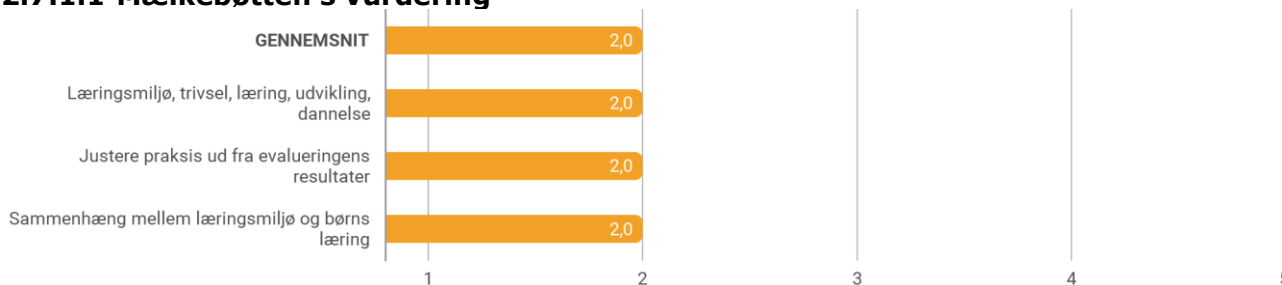
Tema-aktiviteter i løbet af en måned evalueres på stuemøder, hvor der udvikles et skema med undersøgende spørgsmål til evaluering.

Evalueringsdrøftelser på det pædagogiske grundlag, læreplaner eller de tværgående indsatser, tager afsæt i EVA materiale.

2.7.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad er vi opmærksomme på følgende dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?*

2.7.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.8 Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan samarbejder og kommunikerer vi i det daglige med forældrene om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Hvilke rammer og regler har vi for forældresamarbejde? (Det gælder både de overordnede rammer og den konkrete håndtering i hverdagene. Er det fx ok at afbryde en aktivitet med børnene, hvis en forælder har brug for en snak?)
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, udvikling, læring og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning? Inddrager vi synspunkter og viden fra forældrene?

Vi vægter forældresamarbejdet højt i Mælkebøtten, da et godt samarbejde mellem os og forældrene er med til at styrke barnets udvikling og trivsel. Der stilles store krav til det at være forældre i dag, derfor oplever vi også at mange søger råd og vejledning hos os. I det daglige snakker vi om børnenes dag i institutionerne. Hvis forældrene har spørgsmål eller søger råd, er vi altid klar til at gå i dialog med dem, eller henvise til relevante eksterne fagprofessionelle. Hvis det er noget mere dybtgående kan forældrene altid bede om en samtale.

Vi har forældre samtaler en gang om året, hvor vi drøfter børnenes udvikling, trivsel samt deres måde at begå sig socialt i institutionen. Vi tager afsæt i dialoghjulet.

Vi benytter familiedialog i samarbejdet med forældrene, hvis deres børn har udfordringer med noget. Her iværksætter vi møder med forældrene og de samarbejdspartnere der kan støtte op om barnets udvikling. Konceptet er bygget op om et ligeværdigt samarbejde om barnet, hvor man inddrager tværfaglige samarbejdspartnere til konkrete indsatser som støtte til barnet.

Når vi har samtaler med vores to-sprogs familier benytter vi telefontolk. Det giver rum til at få snakket om alt det, vi ikke formår at få sat ord på i hverdagen.

Forældrene har forskellige behov og kommunikerer forskelligt, det er derfor vigtigt, at vi justerer, os alt efter hvilken familie vi har med at gøre. Det er vigtigt at vi fra start gør alt for at få dannet en god relation til forældrene, så det er muligt at kommunikere om det der er godt såvel som mindre godt, omkring deres barns udvikling.

Det daglige forældresamarbejde skal forbinde institution og hjem for barnet, det er derfor vigtigt, gensidigt at give beskeder og fortælle om barnets trivsel.

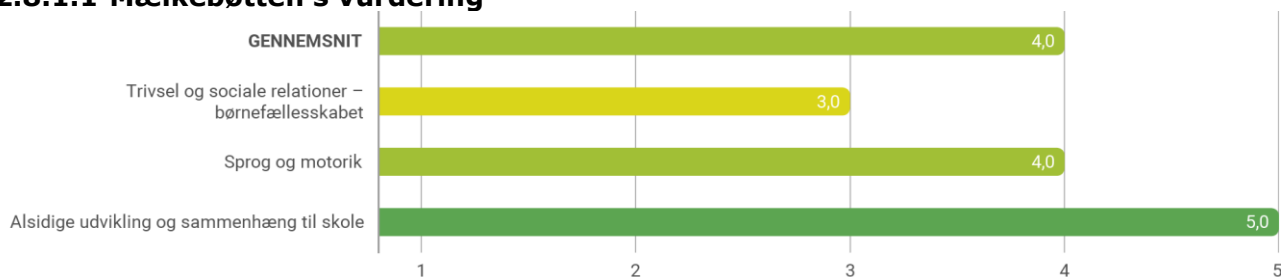
Vi bruger Børnelinealen som retningsgiver og kvalificering af vores bekymringer. Vi underretter til sagsforvaltningen, hvis bekymringerne bliver uden for tidlig indsats-området.

Mælkebøtten inddrager løbende forældrerådet i institutionens udvikling samt inddragelse i efterbehandling af tilsyn.

2.8.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse dimensioner? Styrke barnets...*

2.8.1.1 Mælkebøtten's vurdering

2.9 Sammenhængende overgange

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi ud fra læreplanen for at skabe sammenhæng for børn og forældre i overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og SFO/fritidshjem?
- Hvordan arbejder vi med en tryk overgang til det næste tilbud? Fx aktiviteter som at besøge det nye sted, tæt dialog med fagprofessionelle fra andre tilbud, arbejde med overgangsobjekter o.l.
- Oplever vi, at vi har et fælles værdisæt med det andet dagtilbud eller skole og SFO/fritidshjem? Er vi enige om, hvad der skal til fra begge parter for at skabe en sammenhængende overgang?
- Hvad ved vi om dagplejerens/sundhedsplejerskens/pædagogens/lærerens faglighed og daglige praksis? Hvordan kan vi blive klogere på det, og hvordan kan den viden bidrage til at skabe sammenhæng?

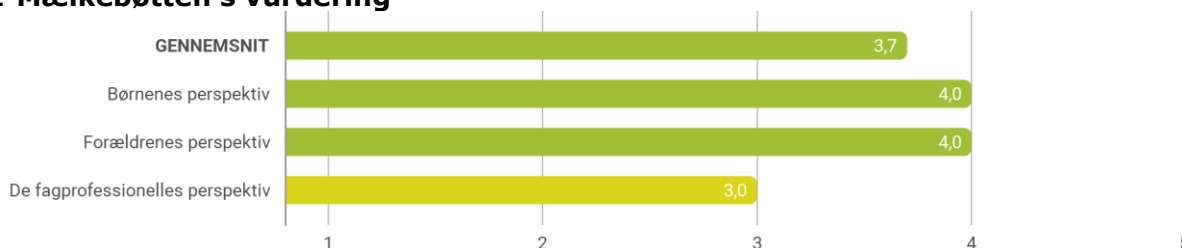
- Når barnet skal starte i Mælkebøtten mødes familien med den pågældende stue, og introduceres for institutionens rammer og praktiske forhold på stuen. Familien introduceres for Børneintra, og for Mælkebøttens velkomstfolder.
- Forældrene inddrages i udfyldelse af læringshjul når barnet er; 9-14 mdr., 2 år, 3 år og på vej til skole. Disse munder ud i en dialog om barnets trivsel og udvikling
- Der benyttes en årlig brugertilfredshedsundersøgelse til måling af tilfredshed, samt feedback på forældrenes oplevelse af at have deres barn i Mælkebøtten.
- Vi bruger Fri for mobberi som bindeled mellem de kommunale folkeskoler og børnehaverne i Område Nakskov, så alle børn kender materialet og kan bruge de redskaber, som de har lært gennem børnehavetiden.
- Der afholdes forældremøde for førskolebørnene med deltagelse af indskolingsleder
- Forældrene inviteres til overleveringsmøder mellem dagtilbud, SFO og skole.
- En gang før opstart i førskole-SFO besøger børn og pædagoger fra institutionen SFO og skoleforældrene henter på SFO.
- Minimum 2 gange om året besøger pædagog fra SFO og skole institutionen, for at danne relationer til børnene.
- Minimum to gange årligt besøger børn og pædagog fra institutionen SFO og skole, for at skabe tryk i de nye rammer.
- Skole og SFO inviterer kommende skolebørn til et arrangement på SFO/ skole- ex teaterforestilling i 0 klasse.

I overgangen fra dagpleje til børnehave besøger institutionens tilknyttede dagplejere ugentligt institutionen, så børnene har et kendskab til at gå i børnehave. Derudover så er dagplejerne tilknyttet Mælkebøtten startet op med Sangglad Mini, så det kan fungere som bindeled til Mælkebøttens børnehave. Med tiden vil vi koordinere sange, så der bliver genkendelighed for børnene ad den vej også. Når et barn fra dagplejen skal starte i Mælkebøtten er der aftalt besøg på den stue, som barnet skal starte på og Område Nakskov har lavet en procedure for besøg, samtaler og opstartssnakke mellem dagpleje, forældre og institution, for at Mælkebøtten kan tage så godt imod barn og familie som muligt.

2.9.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad inddrager vi disse perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?*

2.9.1.1 Mælkebøtten's vurdering

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

I dagtilbuddet benytter vi det lokale bibliotek samt de offentlige legepladser.

Når vi går på biblioteket er det for at låne bøger om det emne vi beskæftiger os med. Børnene får lov til at vælge bøger inden for emnet samt lidt til højtlesning. Bibliotekarerne stiller sig til rådighed med vejledning til bogvalg, ligesom de byder ind med at finde konkrete tematiseret litteratur.

Vores bibliotek er lykkedes med at indrette et rigtig godt læringsmiljø for børnene, så vi benytter også det til leg og læring. Der er mulighed for at få billetter til børneteater gennem biblioteket, hvilket vi også benytter os af, når det er muligt.

Vi får også leveret bogkasser med relevant børnelitteratur (både selv læsningsbøger og oplæsningsbøger) fra biblioteket, som vi har 1-2 måneder, hvorefter de skiftes ud af biblioteket igen.

Biblioteket stiller også lokaler til rådighed for os, hvis vi har behov for det - senest låner vi et lokale til Sangglad for dagplejerne, så de kan mødes og holde fælles sangsamlinger.

Når vi går på de offentlige legepladser er det for at udforske andre områder, danne relationer mellem en bestemt børnegruppe eller undersøge naturen der.

Til jul benytter vi kirken, hvor vi er til en børnegudstjeneste. Der bliver opført et lille rollespil samt sunget et par julesange.

Om sommeren mødes samtlige institutioner til et samba optog, hvor vi går udklædt rundt i byen og slutter af med lidt fællessang på torvet.

Fællesarrangementer tilrettelægges ofte af forældrerådet for Mælkebøtten. De står typisk for afholdelse af høstfest for institutionens børn og nærmeste familie. Til jul ønsker forældrerådet ofte et traditionsrelateret arrangement for børn og forældre, det kan være traditionel juletræsfest eller lucia arrangement.

I forældrerådet drøftes løbende forskellige processer der rører sig i institutionen, f.eks; omstrukturering fra inde til udemiljø og teamsamarbejde, kostpolitik, legeplads mm. Ambitionen er, at give forældrerådet tilstrækkelig indsigt i institutionens forhold, fagligt som rammemæssigt. Som leder og medarbejder repræsenterende Mælkebøtten, har vi brug for forældrerådets opbakning i de forskellige ledelsesmæssige beslutninger. Det er derfor lederens ansvar at prioritere orienteringsniveauet og dialogerne med forældrerådet.

I Mælkebøtten ønsker vi at klæde forældrerådet på med indsigt, gennem temadrøftelser som f. eks; Læringshjulet, kostpolitikken drøftes, status på ny opførelse af institution, Familiedialog samt øvrige elementer, som røre sig omkring vores pædagogiske praksis.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vores fysiske læringsmiljø er under en omfattende omstrukturering, hvor vi får etableret ny legeplads samt en gennemgribende oprydning i hele institutionen. Dette vil få en væsentlig betydning for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. Det vil blive mere synligt, hvor man leger hvad, der vil være mere orden, hvilket vil skabe ro i børnegruppen, da vi oplever at rod og uorden skaber uro hos børnene. Når vi har fået sorteret alt det overflødige legetøj fra, vil den nye proces begynde i forhold til at bygge et nyt læringsmiljø op, heri få sat fokus på æstetikken. Her er det vigtigt, at børnene er med til at sætte deres præg på det. Barnet skal opleve at have ejerskab for børnemiljøet, på den måde vil der samtidig blive værnet om, og passet bedre på det.

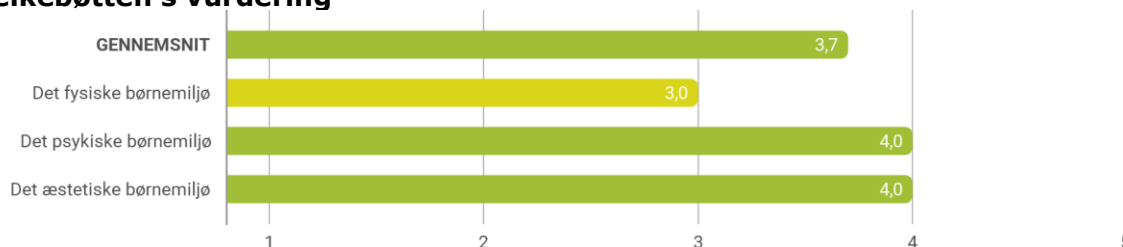
En årlig oprydning i institutionen er en del af dagtilbudsstrategien. For at efterleve ambitionen, bruges der både tid i arbejdstiden, hvor det er muligt for personalet at rydde op, ligesom der afsættes tid udenfor arbejdstid, til at rydde op i skure, depoter m.m.

Det er vigtigt, at alle medarbejdere får ejerskab og viser ansvar for denne proces, og derfor vigtigt at alle bidrager til det praktiske.

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Mælkebøtten's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af børneperspektivet)?*

3.2.1.1 Mælkebøtten's vurdering

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

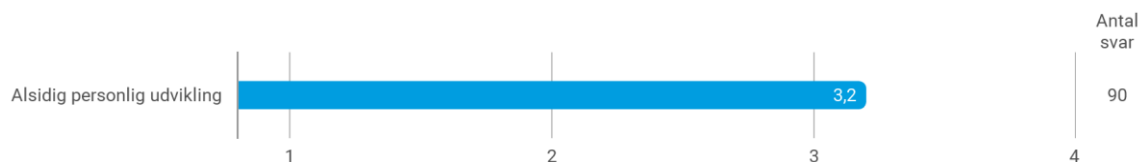
4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes alsidige personlige udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven:

I børnehavegruppen understøtter vi den alsidige personlige udvikling hos det enkelte barn ved at italesætte barnets følelser, på den måde kan barnet forholde sig bedre til sig selv og andre. Det gør det lettere for barnet at indgå i det sociale fællesskab, hvis det mestrer dette. På den måde understøtter det også den sociale udvikling.

I praksis kan det gøres gennem dialog med børnene ved samling eller efter en episode, hvor en måske har slået sig. Det kan også gøres gennem det kreative, hvor man skal tegne følelser.

F.eks Vi leger bukkebruse. Barnet der skal være trolden under broen bliver forskrækket, da der bliver trampet på broen. Barnet bliver meget ked af det og samtidig overrasket over sin egen reaktion. Der bliver her brugt tid på at italesætte den følelse barnet fik, samt spurgt ind til om andre har prøvet at blive bange for noget.

I førskolegruppen arbejder vi med at skabe et mentalt læringsmiljø, der understøtter det enkelte barns lyst og gå-påmod, til at lære nye og udfordrende ting. F.eks ved at organisere os i mindre grupper, så der er mere tid til at se og guide barnet til fordybelse.

Visuelt og verbalt viser, fortæller og guider vi barnet i at tage overtøj på; "jeg ved du kan!", "prøv igen", "træk i buksebenet".

Vuggestuen:

I vuggestuen tager vi afsæt i de 8 samspilstemaer. F.eks møder vi altid barnet ved at vise glæde, barnet skal føle sig unikt.

I vuggestuen arbejder vi med at gøre børnene selvhjulpne, naturligvis med den støtte det enkelte barn har brug for ved, f.eks toiletbesøg, håndvask og af og påklædning.

Vi styrker barnet ved at anerkende barnet. Give barnet små opgaver som f.eks dele madpakker ud eller hjælpe med at dække bord.

Vi møder barnet hvor det er, og støtter det der hvor det er udviklingsmæssigt.

Når de voksne møder barnet anerkendende, får barnet tillid til de voksne, og føler sig trygge i vuggestuen. Derved får barnet mod på at turde udforske omgivelserne og nye tiltag, ligesom det får ro til at fordybe sig i leg og aktiviteter.

Mange af børnene udforsker nye ting, men kommer ofte hen til de voksne og søger tryghed, for så at gå på opdagelse i det nye igen.

For at kunne guide og støtte barnet i dets udvikling, ser vi barnet som værdifuldt i sig selv, og have ressourcer vi kan bygge videre på.

Vi har en forventning til at det enkelte barn har kompetencer, som vi skal sætte i spil for barnet; f.eks "hov, du tabte en bog, du må kravle ned og hente den". Her får barnet lov til at forsøge selv. Hvis ikke det lykkes, hjælper den voksne.

Vi har et mål om at dele børnene mere op, så vi nemmere kan understøtte det enkelte barn, ligesom det vil give børnene mere ro til fordybelse.

SANGGLAD

I forbindelse med vores Sangglad og samlinger med sang understøttes udviklingen af den alsidige personlige udvikling. Vi gør meget ud af at det ikke handler om at synge godt eller skidt, men om at deltage i et fællesskab og finde glæde i at lege med sproget, rytmikken og bevægelse.

Vi varierer kendte sange og justerer i dem, så alle børn kan deltage på tværs af sproglige kompetencer. Så selvom man er 2-sprogsbarn og endnu ikke mestrer det danske sprog, så kan man nynne, lave fagter eller synge med tiger-, hekse- eller brummelyde. Den sidste del er med til at børnene tør udforske og være nysgerrige på kendte og ukendte sange. De indgår i samspil med hinanden, når vi laver sanglege og bliver stolte når vi synger deres navn i navnesange eller andet. Til at understøtte den alsidige personlige udvikling bruger vi sange som "Nydningen" fra Bamse, "Hvem kigger over kanten - det gør elefanten" og "Vi si ´r HEJ - hattesangen".

Derudover synger vi i de fleste overgange i løbet af dagen og bruger sang til at samle vores gruppe på legepladsen. Dette giver en genkendelighed for børnene og letter overgangen fra det ene til det andet, når alle kan høre via sangen hvad de skal nu.

4.2 Social udvikling

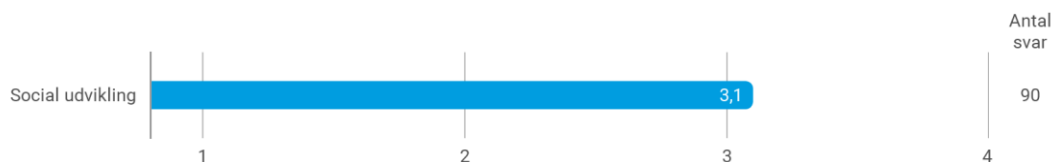
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes sociale udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi har i huset tilknyttet en specialpædagog fra PPR, som hjælper os med at udvikle på vores læringsmiljøer, så de er justeret efter børnenes behov. Desuden bidrager hun med gode redskaber til at udvikle pædagogikken i den retning, som vi gerne vil. Hun deltager også i ÅbenRådgivning, hvor hun kan bidrage med hendes specialviden, når vi støder på udfordringer, som har brug for det perspektiv. Derudover har vi tilknyttet en psykolog, som kan vejlede os i børn med adfærdsmæssige problematikker og det sociale samspil. Hun kan desuden observere og teste børn, for derefter at komme med en samlet vurdering og anbefaling for det videre forløb. Psykologen deltager ligeledes i den Pbene Rådgivning 1 gang om måneden.

Børnehaven:

Her handler det meget om, hvad vi får italesat i vores sociale samspil med børnene. Det er vigtigt, at vi får sat ord på, hvad der sker, når der opstår en konflikt mellem børnene. "Hun bliver ked af det, når du siger sådan, hvad kunne du gøre istedet for?" Det styrker også fællesskabet, når man italesætter børnenes forskelligheder. "Det er rigtigt, det der kan du, men det har han lidt svært ved, så kan du hjælpe ham."

"Jeg kan se du har svært ved at gøre det, prøv at spørg ..., hun er rigtig god til det".

Eksempel: Et treårigt barn har svært ved at færdiggøre et puslespil selv. Her kan man bede et større barn om at hjælpe det yngre barn. Det større barn oplever at kunne bidrage med noget til fællesskabet, ligesom det mindre barn oplever at trives i et socialt fællesskab på tværs af alder.

Vuggestuen:

Vi træner barnet i at vente på tur, så barnet får oplevelsen af, at der også er andre børn, og det bliver trænet i at tilsidesætte sit umiddelbare behov.

I forbindelse med aktiviteter, etablerer vi lege og aktiviteter, der danner samspil mellem børnene.

Børnene guides til at få øje på hinanden, f.eks: "se han hopper på madrassen", her skabes interesse for det andet barn. Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden, f.eks. beder vi barnet give den anden sin sut eller noget legetøj.

Vi støtter børnene i leg samt relationer, dette gør vi ved at den voksne f.eks går forrest i legen og er igangsættende. Når den voksne går ved siden af legen, guides børnene ved. f.eks: "så må du køre bilen op på bakken, og så er det hendes tur..". Den voksne placerer sig således efter behov bagved eller ved siden af i legen, med en guidende tilgang.

Børnene spejler sig i de andre gennem legen. De får øje på, hvad de andre mestrer, og forsøger at gøre det efter. Gennem legen lærer børnene også at aflæse hinanden og udvise empati.

SANGGLAD:

Vi understøtter den sociale udvikling hos børn med Sanggladssamlinger ved at lege sanglege, hvor de eksempelvis rører ved hinande (holder i hånd, massagesange fra Fri for mobberi eller andet.) Vi øger opmærksomheden på hinanden ved at børnene på skift vælger indhold af kendte rammesange (hvad skal gravkøen grave op).

Vi bruger blandt andre følgende sange til at understøtte børnenes sociale udvikling: "Oppe i Grønland" (hvor børn synger efter), "Bro bro brille", sang fra Farver og følelser-konceptet. Vi synger også med forskellige stemmer, som betegner stemninger og følelser; sur, genert, ked af det etc.

4.3 Kommunikation og sprog

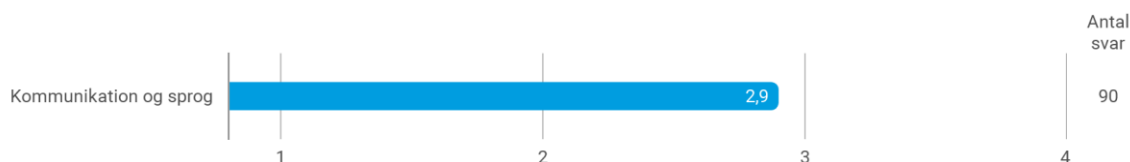
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kommunikation og sprog hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi har i Mælkebøtten pt. ikke nogen sprogvejleder men håber at kunne sende en fra hver afdeling afsted på uddannelse efterår 2022. Vi søger den fornødne viden omkring sprogudvikling ved at deltage i netværksmøder med de andre sprogvejledere i Område Nakskov, ligesom vi bruger vores Talehørekonsulent til sparring og rådgivning omkring sprogudvikling. Hende bruger vi også til særlige indsatser med sprogudfordrede børn. Vi kan også indstille til forløb i sprogbasen, ligesom vi har tilknyttet en 2-sprogs pædagog i huset.

Vi afdækker børns sproglige udvikling ved hjælp af Rambølls moduler - Sprogtrappen til de yngste og Sprogvurderingen til børnehavebørn.

Børnehaven:

Vi kommunikerer hele dagen, verbalt som nonverbalt. Børnene får øvet meget gennem hverdagen i institutioner. Vi øver os gennem sang, rim og remser. Vi skaber dialog med det enkelte barn og børnegruppen, hvor vi øver os i at vente på at have "taletid" og vente på tur. Vi snakker om/ illustrerer hvorfor det er vi har 2 ører og kun 1 mund - det er fordi vi skal lytte dobbelt så meget som vi skal tale. I det daglige understøtter vi også børn med tale vanskeligheder og 2 sproget. Her er det vigtigt, at vi visualiserer det vi italesætter gennem billedkort eller fremvisning af tingene. Samtidig skal den øvrige børnegruppe have forståelse for de børn, der har udfordringer. Det sker gennem kommunikation, hvor man i talesætter f.eks. "Ligesom det er svært for dig at tage tøj på, så er det svært for hende at sige "hund" helt rigtigt."

Når et barn er ked af det, siger vi: "Jeg kan se at du er ked af det, du græder", hermed hjælper vi barnet med at forstå sig selv.

Det samme princip benyttes, når vi møder barnet med: "se hun bliver glad når du hjælper hende". Her understøtter vi barnet i at forstå hinanden og omverden.

Vi agerer nysgerrige, lyttende og anerkendende i forhold til barnets tanker, behov og idéer, f.eks når et barn fortæller at de har fået en hund derhjemme. Vi stiller åbne spørgsmål, der fordrer til at barnet tænker efter, og sætter flere ord på, end bare ja eller nej. På den måde øver vi os og børnene i minimum 5 turtagninger, hvor vi får opretholdt en egentlig samtale. Det foregår ved at vi stiller uddybende og nysgerrige spørgsmål.

Vuggestuen:

Vi understøtter børnene i det daglige ved turtagning når vi kommunikerer. Det starter i det små med øjenkontakt, mimik og lyde med det helt lille barn. De større vuggebørn pludrer, og siger enkelte ord, den voksne responderer, barnet siger noget, den voksne gentager det barnet siger, for at opmuntre til samtalen.

Det er vigtigt at understøtte børnenes sproglige udvikling, ved at vi i det daglige sætter ord på barnets og egne initiativer, ord, følelser og handlinger, f.eks: "jeg kan se du bliver vred, jeg vil gerne hjælpe dig". Samtidig sætter vi ord på det den voksne gør og de ting, som barnet får opmærksomhed på.

Vi kigger ofte i bøger for at visualisere det vi taler om, ligesom vi benytter rekvisitter for at fremme sproget.

SANGGLAD

Vi synger hver dag, og læser rim og remser. Vi tilpasser sangene til de enkelte børn. Når de to-sprogede ikke kan synge med på Mester Jacob, omdanner vi det til en lydsang f.eks ved at synge; "VOV VOV VOV" til melodien. Vi oplever ofte, at børnene mestrer at synge, før de taler.

Sangglad understøtter i allerhøjeste grad også den sproglige og kommunikative udvikling. Det er med til at børn lærer at lege med sproget, ligesom ordforråd og sprogforståelsen styrkes. Når der leges med høje og lave toner og styrker, så lærer de også at mestre egen stemmekraft og får lyst til at bruge sproget selvstændigt.

Vi understøtter den sproglige udvikling med fagtesange, sangkufferter med konkrete og inddrager også rytmer og instrumenter.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes krop, sanser og bevægelse hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Vi har i Mælkebøtten uddannet 4 motorikassistenter - 2 fra vuggestuen og 2 fra børnehaveafdelingen. De har til opgave at opspore udfordringer hos børn (og vejlede kolleger til handleplaner), men også at medvirke til skabelse af motiverende motoriske læringsmiljøer og inspirere resten af personalegruppen med ny viden indenfor motorisk udvikling hos børn. Motorikgruppen har refleksionsmøder 4 gange årligt med leder. Derudover har de netværksmøder 2 gange årligt, hvor alle motorikassistenter fra kommunen samles til sparring, erfaringsdeling og ny viden bliver udvekslet med inspiration fra motorikvejledere i kommunen.

Vi bruger motorikmodulet i Rambøll til at vurdere børn med motoriske udfordringer og søger hjælp og sparring hos Ergoterapeut, Fysioterapeut eller motorikvejleder tilknyttet institutionen.

Børnehaven:

Vi lægger generelt vægt på, at børn skal blive så selvhjulpne som muligt ud fra deres udviklingstrin. Derfor lader vi dem klare mange ting selv - både praktisk og kreativt. De skal øve sig i garderoben, de skal magte en skammel uden ryglæn, de skal selv kravle på puslebord eller andet. Derudover så tilbyder vi dem fin- og grovmotoriske aktiviteter i dagligdagen, såsom bygge med klodser, klippe, tegne, male, bevægelseslege m.m. Sansemæssigt er vi pt. ved at skabe et læringsrum til deling på vores Åbne-lukke-

stue, som vi skiftes til at have rådighed over gennem ugen. Her skal laves sansekasser, motorikredskaber, som kan tages frem m.m.

På alle stuer er ophængt kroge til hængekøjer, så man kan få stimuleret vestibulærsansen indenfor også. I børnehaven er vi meget ude, det gør det muligt for børnene at bruge kroppen meget. Vi er bevidste om, at der skal være tilbud på legepladsen, der understøtter det børnene har behov for at få stimuleret - de forskellige sanser, f.eks ved at gynge, snurre, gå på line og meget mere. Vi forsøger at gøre vores legemiljø justerbart. Dette gør vi ud fra, hvilket barn vi har med at gøre f.eks ved valg af; hængekøjer, ballongynge, sansegynge og rebstige.

Vi har samtidig fokus på, at kroppen ikke skal være igang hele tiden. Vi benytter powernap til stille musik, fodbad, massage og kastanjebad

Vi støtter barnet, hvor det er udviklingsmæssigt. Vi arbejder på at gøre alle børn nysgerrige på deres egen krop, og skabe muligheder for at udvikle sig, f.eks ved at være rollemodeller og selv vise glæde for det motoriske.

Af lege kan bruges: "alle mine kyllinger", hvor børnene skal løse forskellige motoriske udfordringer.

Vuggestuen:

Vi har fokus på børnenes grundmotorik, da den er grundstammen i børnenes udvikling. Vi forsøger at skabe rum til stille, vilde samt sanselige aktiviteter f.eks. ved at lave perler, tegne, løbe, cykle, trille samt føle koldt, varmt, hårdt og blødt.

Det er gennem bevægelse at børnene skaber fortrolighed samt bevidsthed om sin egen krop. Når vi skaber rum til udfoldelse oplever børnene bevægelsesglæde. Dette gøres f.eks. gennem; sangglad, dans til musik eller når vi laver en motorikbane.

For at kunne understøtte de mange forskellige niveauer børnene ligger på aldersmæssigt, er det vigtigt at vi inddeler børnene i mindre grupper, så vi kan tilpasse aktiviteterne til deres niveau.

Vi inddrager krop og bevægelse gennem de daglige rutiner, f.eks; børnene kravler selv op på puslebordet Vi gør brug af udelivet, der fordrer bevægelsesfrihed til anden motorisk udfoldelse; løb, tumle, sanseoplevelser gennem naturens omskiftelighed og sanselige oplevelser som; kulde, varme, græs, sand.

SANGGLAD:

Med vores sanggladssamlinger kan vi stimulere kropsbevidstheden med massagesange fra Fri for mobberi, bevægelsesange, sange om kroppen m.m. Af titler kan nævnes "Hoved, skulder knæ og tå", hvor pulsen kommer op ved hurtigt tempo og man skal berøre sig selv, så man også får kropskendskab. Vi bruger også "fjersangen", hvor man kilder med en fjer og på den måde, lærer at mærke de lette strøg. Eller sange med stor/lille aktivitet.

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes natur, udeliv og science hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven

I Mælkebøtten er vi igang med at organisere os med base i udemiljøet. Dette på det praktiske plan, med overdækning til siddepladser, så det er muligt at spise udenfor, ligesom der kan indrettes med legemiljøer, der fordrer lege, der eksempelvis understøtter finmotorik, konstruktionslege eller andet.

Udelivet er således en stor del af vores hverdag. Sammen med børnene er vi nysgerrige og undersøgende på hvad naturen kan give. Børnene er interesserede i at finde insekter. Vi har fundet ud af, hvor de forskellige typer af kryb kan lide at være, så nu ved vi, hvor vi kan finde dem. Børnene lærer hinanden, hvor de er og udfordrer sig selv og hinanden i at røre ved insekterne. Vi undersøger hvad der flyder, hvor hurtigt vand fryser og tilegner os sammen en ny viden.

Udemiljøet inddrages til både spontant brug af børnene, med plads til impulsive lege; bygge huler ved at bære afskårne grene fra skovområdet til andre steder, benytte bakken til f. eks mooncar ræs ned ad bakken, løb eller sanglege. Andre miljøer benyttes til forløb, hvor der sås frø i foråret, som man vander og passer gennem sæsonen, og til sidst smager på, eller studerer nærmere på andre måder.

Af strukturerede aktiviteter kan foregå følgende:

Der findes og undersøges insekter. Vi har illustrationer med de mest almindelige insekter i området, så barnet kan undersøge det gennem et insektglas, og finde det på billedet, hvorefter den voksne inviterer til dialog om det barnet er optaget af; " kan du se hvilket dyr det er?", " Hvor har du fundet det?", "hvorfor mon dyret lever der?" Har du set sådan et dyr før?", "Hvor?" "Er der andre af jer der kender til dette dyr?"

Projekter; Vi kan f.eks tage initiativ til Indianerleg, med diverse tiltag i legen. Hvis børnene så igen dagen efter ytrer ønske om at lege indianere, følges tråden, og den voksne udvider projektet i nye retninger, der kan udvide barnets leg, f. eks konstrueres rolleleg, vi søger viden om temaet til f. eks at bygge en totem pæl.

I udemiljøet vil følgende fra det pædagogiske grundlag være i spil:

Børnefællesskaber, styrkes. Børn oplever hinanden på nye måder, der dannes nye interessefællesskaber på tværs af køn og alder.

Læring, er konstant i spil, idet barnet hele tiden forholder sig til omgivelserne. Der er mulighed for fordybelse i legen eller motorisk udfoldelse. Vi skal dog som voksne være opmærksomme på, om der er børn der f. eks vælger den samme type aktivitet, f.eks helst vil sidde ved bordet og lege, og undgår f.eks vilde lege eller andet. I så fald skal barnet motiveres til at udforske andre aktiviteter, der kan gøre barnet tryk, og naturligt søge nye aktiviteter.

Leg; naturen åbner for fantasien på en anden måde end indendørs. Barnet bruger i højere grad sin fantasi, og der skabes implicit større rum for udfoldelse af legen, f.eks bygger børnene huler, bevæger sig i legen, der er flere udfoldelsesmuligheder kva der er brug for mindre hensyn i forhold til støj. Vi oplever færre konflikter når vi er ude.

Vi inddrager matematisk opmærksomhed i alle naturlige sammenhænge, hvor vi tæller eller vurderer størrelser, mængder m.m.

Vuggestuen:

Vi er ude dagligt, for at børnene skaber fortrolighed med udemiljøet. Børnene får vækket nogle andre sanser, når de kravler på græs og i sandet. De får opmærksomhed på vejret, mærker blæsten, regnen, solen samt sneen. Børnene får kendskab til kryb og kravl samt fugle, pindsvin og mus. Vi ser på de fænomener naturen skaber som; spindelvæv, fuglereder og mussehuller.

Vi bruger nærmiljøets naturområder; Svingelen eller andre områder af institutionen.

Vi laver mindre eksperimenter, hvor vi sætter en kop vand i fryseren og kommer vand i en gryde og ser hvad der sker. Vi undersøger hvad der flyder, "Hvorfor flyder bladet, når stenen falder til bunds"?

Derudover henter vi vand fra den nærmeste sø og undersøger haletudser, søens liv, lugte og lyde.

Vi inddrager matematisk opmærksomhed i alle de sammenhænge, hvor det giver mening. Vi tæller børnene, de ting vi ser el.a. Vi snakker også om begreber som meget/lidt - stor/lille - mange/få og større end og mindre end osv.

SANGGLAD

Vi inddrager Sangglad til udvikling af kompetencer indenfor natur, udeliv og science ved at synge om naturen, årstider, dyre-/planteliv eller tællesange. Af eksempler kan være "tælle til 1 og ...", "Solsikkesangen", eller "1 elefant kom marcherende".

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kultur, æstetik og fællesskab hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.

- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Børnehaven:

Vi italesætter, synger og laver kreative ting til hver højtid. Vi snakker om kulturforskelle, det kan være i forhold til at nogle børn ikke må spise svinekød eller gå med i kirke. Da vi er certificeret sangglad institution synger vi meget, hvilket styrker fælleskabet. Vi har stort fokus på det æstetiske miljø, både inde og ude. Vi har fundet ud af, at hvis der er rodet, skaber det uro i børnegruppen. Det gavner læringsrummene, når vi formår at synliggøre, hvad de skal benyttes til, f.eks. har vi i læsekrogen placeret en lænestol, og på væggen ved siden af, hænger en lille hylde med bøger.

Vi er lykkedes med at bringe det æstetiske ud på legepladsen, ved at indtænke at de kreative værker børnene laver skal kunne tåle vejr og vind, ligesom vi har fået øje på andre materialer, som naturen inspirerer til.

Det at tage på biblioteket, i biografen, på legeplads eller en tur på Billedfabrikken f. eks. gennem Dannelsesrygsækken (kommunalt projekt), er med til at bidrage til en anden forståelse og oplevelse af omverdenen, barnet præsenteres blandt andet for andre normer og værdier.

Man kan lave Stopmotion film på Ipad, hvilket er med til at stimulere børns fantasi, kreativitet og nysgerrighed, ved at anvende forskellige redskaber og medier.

Barnet kan skabe en bog ud fra egen fortælling og tegning. Dette giver barnet mulighed for at skabe en fortælling om egne værdier og traditioner gennem fantasi og kreativitet.

Vuggestuen:

Gennem sangglad, måltidet og legen mødes børnene i fællesskaber på tværs af alder, køn, herkomst og udviklingstrin. Alle børn kan deltage og bidrage, dette viser fælles glæde.

Vi benytter nærområdet, vi går til kravle gudstjeneste i den lokale kirke. Vi går på biblioteket samt på offentlige legepladser.

Ved højtider udsmykker vi stuen med æstetiske værker. Vi klipper, maler, tegner og modellerer for at fejre, samt visualisere den enkelte højtid.

Børnene har adgang til udklædningstøj, hvor de gennem leg kan forestille sig at være en anden og udvikle deres fantasi.

SANGGLAD:

Vi støtter op om udviklingen indenfor Kultur, æstetik og fællesskab ved hjælp af vores Sangglad.

Samlingerne, hvor vi synger danner et godt fællesskab i børnegrupperne og genkendeligheden i huset danner et større fællesskab, hvor vuggestuens børn føler sig velforberejede i overgangen til børnehaven.

Vi bruger også sangen til at skabe et kendskab til andre kulturer, når vi inddrager afrikanske rytmetrommer eller synger f.eks. "Oppe i Grønland".

Vores højtider og traditioner understøttes også af sange - det gør man generelt i Danmarks institutioner, men i Mælkebøtten giver vi den lige en tand mere. Der bliver sunget årstidssange og månedssange, ligesom jul/påske/fastelavn og fødselsdage bliver fejret med sange. Igen varierer vi i sangene, så der eksperimenteres med stemninger, stemmeleje og kreative påfund. Eksempelvis kan man se ge som den finde prinsesse fra eventyret eller som den gamle heks fra Hans og Grete.

5 UDVIKLINGSPLANER

Mælkebøtten har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.